

DECIMI MAGNI 4
AVSONII

OPERA

RECOGNOVIT

BREVIQUE ANNOTATIONE CRITICA INSTRVXIT

R. P. H. GREEN

PROFESSOR HVMANITATIS

IN VNIVERSITATE GLASGVENSI

OXONII

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO

MCMXCIX

SIGLA

- V Leiden, Bibliotheek der Rijksuniversiteit, Vossianus Latinus F 111
v Vienna, Österreichische Nationalbibliothek 3261
s an apograph owned by Schenkl
N Paris, Bibliothèque Nationale de France, latin 7558
O Paris, Bibliothèque Nationale de France, latin 2772
Q Leiden, Bibliotheek der Rijksuniversiteit, Vossianus Latinus Q 33
b London, British Library, Royal 15. B. XIX
d Trier, Stadtbibliothek 1093/1694
P Paris, Bibliothèque Nationale de France, latin 8500
H London, British Library, Harley 2613
a Wolfenbüttel, Herzog August-Bibliothek, Gudianus Latinus 145
G Sankt Gallen, Stiftsbibliothek 899
B Brussels, Bibliothèque Royale Albert Ier 5369/73
W Paris, Bibliothèque Nationale de France, latin 4887
X Bibliotheca Apostolica Vaticana, Reginensis Latinus 1650
R Zürich, Zentralbibliothek 62
F London, British Library, Harley 2578
I Wolfenbüttel, Herzog August-Bibliothek, Helmstedt 322
J Darmstadt, Hessische Landes- und Hochschulbibliothek 3301
Y Paris, Bibliothèque Nationale de France, latin 17177
U Bibliotheca Apostolica Vaticana, Reginensis Latinus 1283
λ manuscripts of the *utrenalis iudi libellus* ascribed to Vergil
χ manuscripts of Suetonius
Z = CKMT (CKT, CKI.T)
C Padua, Biblioteca Capitolare C 64
K London, British Library, King's 31
L Florence, Biblioteca Medicea Laurenziana, plut. LI 13
M Florence, Biblioteca Nazionale Centrale, Conventi Soppressi J 6
29
T Leiden, Bibliotheek der Rijksuniversiteit, Vossianus Latinus Q
107
E Paris, Bibliothèque Nationale de France, latin 18275
D Cambridge, University Library Kk v. 34
S Paris, Bibliothèque Nationale de France, latin 2122
A Brussels, Bibliothèque Royale Albert Ier 10703/5

XVI. MOSELLA

Transieram celerem nebuloso flumine Navam,
 addita miratus veteri nova moenia Vingo,
 aequavit Latias ubi quondam Gallia Cannas
 infletaeque iacent inopes super arva catervae.
 unde iter ingrediens nemorosa per avia solum
 et nulla humani spectans vestigia cultus
 praetereo arentem sitientibus undique terris
 Dumniisum riguasque perenni fonte Tabernas
 arvaeque Sauromatum nuper metata colonis;
 et tandem primis Belgarum conspicio oris
 Noiomagum, divi castra inclita Constantini.
 purior hic campis aer Phoebusque sereno
 lumine purpureum reserat iam sudus Olympum
 nec iam consertis per mutua vincula ramis
 quaeritur exclusum viridi caligine caelum,
 sed liquidum iubar et rutilam visentibus aethram
 libera perspicui non invidet aura diei.
 in speciem quin me patriae cultumque nitentis
 Burdigalae blando pepulerunt omnia visu:
 culmina villarum pendentibus edita ripis
 et virides Baccho colles et amoena fluenta
 subterlabentis tacito rumore Mosellae.

salve, amnis laudate agris, laudate colonis,
 dignata imperio debent cui moenia Belgae,
 amnis odorifero iuga vitea consite Baccho,
 consite gramineas, amnis viridissime, ripas!
 naviger ut pelagus, devexas pronus in undas

xvi GXBRLF; 181-48] om. X
 1 lumine Scal.: flumine Momm-
 sen 2 Vingo Mommsen: vico GXBR: mco L: muro F: Vinco
 Mioula 8 Dumniisum GBF: Dumniisum X: Dumniisum R
 Dumnixum L 18 quin Peip.: cum codd.: tum Boecking: iam
 Ottmann cultuque Götler nitentis GB^{ae}: nitentes XB^{ae} RLF:
 nitentia Vollmer 27 devexas GX: devexus BLF: divexas R

ut fluvius, vitreoque lacus imitate profundo,
 et rivos trepido potes aequiperare meatu
 et liquido gelidos fontes praecellere potu;
 omnia solus habes, quae fons, quae rivus et amnis
 et lacus et bivio refluus manamine pontus.
 tu placidis praelapsus aquis nec murmura venti
 ulla nec occulti pateris luctamina saxi,
 non spirante vado rapidos properare meatus
 cogeris; exstantes medio non aequore terras
 interceptus habes, iusti ne demat honorem
 nominis, exclusum si dividat insula flumen.
 tu duplices sortite vias, et cum amne secundo
 defluis, ut celeres feriant vada concita remi,
 et cum per ripas nusquam cessante remulco
 intendunt collo malorum vincula nautae,
 ipse tuos quotiens miraris in amne recursus
 legitimosque putas prope segnius ire meatus!
 tu neque limigenis ripam praetexeris ulvis
 nec piger immundo perfundis litora caeno;
 sicca in primores pergunt vestigia lymphas.
 i nunc, et Phrygiis sola levia consere crustis
 tendens marmoreum laqueata per atria campum:
 est ego despectis quae census opesque dederunt
 naturae mirabor opus, non cara nepotum
 lactaque iacturis ubi luxuriatur egestas.
 hic solidae sternunt umentia litora harenae,
 nec retinent memores vestigia pressa figuras.

28 imitate GXR: imitante B: imitare LF 29 potis
 Gron. 32 manamine Gron.: munimine codd.: molimine
 Heins. 35 spirante G: sperante BRLF: speranti X properare
 G: reparare BR: preparare X: remeare LF 40 remi GXBR:
 remis LF 42 mulorum Scheffer 43 tuo Christ
 44 legitimoque Christ segnius GXBR: segnis LF 45 limigenis
 GXB: limigeria R: legenis LF 50 despectis BRLF: dispectis G:
 despectus X 51 cara Heins.: cura codd.: alia alii

55 spectaris vitreo per levia terga profundo,
secreti nihil amnis habens; utque altus aperto
panditur intuitu liquidis obtutibus aer
nec placidi prohibent oculos per inania venti,
sic demersa procul durante per intima visu
60 cernimus arcanique patet penetrabile profundi,
cum vada lene meant liquidarum et lapsus aquarum
prodit caerulea dispersas luce figuras,
quod sulcata levi crispatur harena meatu,
inclinata tremunt viridi quod gramina fundo;
65 usque sub ingenuis agitatae fontibus herbae
vibrantes patiuntur aquas lucetque latetque
calculus et viridem distinguit glareae muscum.
nota Caledoniis talis pictura Britannis,
cum virides algas et rubra corallia nudat
70 aestus et albentes, concharum germina, bacas,
delicias hominum, locupletibus atque sub undis
assimulant nostros imitata monilia cultus;
haud aliter placidae subter vada laeta Mosellae
detegit admixtos non concolor herba lapillos.

intentos tamen usque oculos errore fatigant
interfluentes, examina lubrica, pisces.
sed neque tot species obliquatosque natatus,
quaeque per adversum succedunt agmina flumen,
nominaque et cunctos numerosae stirpis alumnos
80 edere fas aut ille sinit, cui cura secundae
sortis et aequorei cessit tutela tridentis;
tu mihi, flumineis habitatrix Nais in oris,

56 habens GXBLF: habes R
noctibus Tränkle
sax Wakefield
tota codd.
XRLF
ludentes BRLF
naque et B: nomina
nec Bächeler
60 profundi G: fluenti XBRLF
63-4 qua . . . qua Green dub.
72 assimilant Helm
77 natatus GXBLF:
80 aut GXBLF: haud R
57 introitu Peip
62 respectu
68 nota Barth
71 delicias GB: deliciasque
76 interfluentes GX
79 nomi
81 cura XBRLF: cura G

55 squamigeri gregis ede choros liquidoque sub alveo
dissere caeruleo fluitantes amne catervas.
85 squameus herbosas capito interlucet harenas,
viscere praetenero fartim congestus aristis
nec duraturus post bina trihoris mensis,
60 purpureisque salar stellatus tergora guttis,
et nullo spinae nociturus acumine rhedo
effugiensque oculos celeri levis umbra natatu.
90 tuque per obliqui fauces vexate Saravi,
qua bis terna fremunt scopulosis ostia pilis,
65 cum defluxisti famae maioris in amnem
liberior laxos exerce, barbe, natatus;
tu melior peiore aevo, tibi contigit omni
spirantum ex numero non illaudata senectus.

70 nec te puniceo rutilantem viscere, salmo,
transierim, latae cuius vaga verbera caudae
gurgite de medio summas referuntur in undas,
occultus placido cum proditur aequore pulsus;
100 tu loricato squamosus pectore, frontem
lubricus et dubiae facturum fercula cenae,
75 tempora longarum fers incorrupte morarum,
praesignis maculis capitis, cui prodiga nutat
alvus opimatoque fluens abdomine venter.
105 quaeque per Illyricum, per stagna binominis Histri,
spumarum indicibus caperis, mustela, natantum,
in nostrum subvecta fretum, ne lata Mosellae
flumina tam celebri defraudarentur alumno.
110 quis te naturae pinxit color! atra superne

84 fluitantes GR: fluitantibus XBLF
B
87 trihoris GXB: cibaria R: thoria LF
X: thedo LF
(-es X) XBRLF: melioris G
101 frontem GXBLF: fronte R
103 incorrupte GXRLF: incorrupta B
catervas GXRLF: catervis
88 purpureisque
89 rhedo GBR: raedo
93 maioris
95 omni GXBLF: uni R
102 cenae GXBLF: mensae R
108 laeta Truss